

ETICKÝ KÓDEX

PREAMBULA

Psychoterapeuti rešpektujú dôstojnosť a hodnotu jednotlivca a usilujú sa o zachovanie a ochranu základných ľudských práv. Zaväzujú sa čoraz viac spoznávať ľudské správanie, zvyšovať úroveň porozumenia ľuďmi sebe samým a tiež druhým, ako aj využívať svoje poznatky pre blaho ľudí. Pri sledovaní týchto cieľov sa v plnej miere usilujú chrániť blaho tých, ktorí vyhľadajú ich služby, ich blízkych (pokiaľ to nie je v rozpore s potrebami klienta) a aj všetkých účastníkov výskumu, ktorí sú predmetom skúmania.

Psychoterapeuti si vážia príslušníkov svojej profesie i súvisiacich profesií a v najvyššej možnej miere sa usilujú poskytovať úplné informácie a prejavovať si vzájomnú úctu, pokiaľ to nie je v rozpore so záujmami ich klientov. Svoje zručnosti využívajú len pre účely, ktoré sú v súlade s týmito hodnotami, a vedome neumožňujú ich zneužitie druhými.

Psychoterapeuti pre seba vyžadujú slobodu bádania a komunikácie a zároveň prijímajú zodpovednosť, ktorú si táto sloboda vyžaduje: odbornú spôsobilosť, objektivitu pri používaní zručností a sledovanie najlepšieho záujmu klientov, kolegov, študentov, výskumných osôb a členov spoločnosti.

Pre napĺňanie týchto ideálov sa psychoterapeuti zaväzujú riadiť podrobne rozpracovanými etickými princípmi v nasledujúcich oblastiach:

1. Zodpovednosť
2. Odborná spôsobilosť
3. Morálne a právne normy
4. Dôvernosť informácií
5. Blaho klienta
6. Pracovné vzťahy
7. Verejné oznamy
8. Diagnostické postupy
9. Výskum

Psychoterapeuti plne spolupracujú s vlastnými profesijnými národnými a európskymi organizáciami a asociáciami a s Európskou asociáciou pre psychoterapiu (EAP) tak, že ihneď a podrobne odpovedajú na prieskumy a otázky každého náležite zriadeného etického alebo profesijného výboru takej asociácie alebo organizácie, ktorej sú členmi, alebo ku ktorej patria.

PRINCÍP 1

ZODPOVEDNOSŤ

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Pri poskytovaní služieb psychoterapeuti udržiavajú výkon svojej profesie na najvyššej úrovni. Prijímajú zodpovednosť za následky svojich skutkov a v plnej miere sa snažia zabezpečiť, aby ich služby boli adekvátne využívané.

PRINCÍP 1.A

Ako praktizujúci odborníci si psychoterapeuti uvedomujú, že nesú vážnu spoločenskú zodpovednosť, pretože ich odporúčania a odborné postupy môžu zmeniť životy druhých. Ostražito sledujú osobné, spoločenské, organizačné, finančné, environmentálne alebo politické okolnosti a tlaky, ktoré môžu viesť k zneužitiu vplyvu psychoterapeutov.

PRINCÍP 1.B

Psychoterapeuti si s klientmi vopred vyjasňujú všetky záležitosti, ktoré sa môžu týkať ich spoločnej práce. Psychoterapeuti sa vyhýbajú vzťahom, ktoré môžu znížiť ich objektivitu, alebo viesť ku konfliktu záujmov.

PRINCÍP 1.C

Zodpovednosťou terapeutov je snaha predísť skresleniu, zneužitiu alebo potlačeniu ich zistení zo strany akejkoľvek inštitúcie alebo organizácie, ktorej sú zamestnancami.

PRINCÍP 1.D

Ako členovia národných asociácií a organizácií, majú psychoterapeuti zároveň zodpovednosť za udržiavanie najvyššieho štandardu v rámci svojej profesie aj ako jednotlivci.

PRINCÍP 1.E

Ako učitelia alebo lektori si psychoterapeuti uvedomujú svoju prvoradú povinnosť pomáhať druhým nadobudnúť poznatky a zručnosti. Udržiavajú vysoký štandard vzdelávania tým, že informácie podávajú objektívne, úplne a presne.

PRINCÍP 1.F

Ako výskumníci prijímajú psychoterapeuti zodpovednosť za výber svojich výskumných tém a metód použitých pri skúmaní a analýze a pri písaní výskumných správ. Plánujú svoj výskum tak, aby minimalizovali možnosť, že ich zistenia budú zavádzajúce. Poskytujú podrobné informácie k obmedzeniam svojich výskumných údajov, zvlášť vtedy, keď sa ich práca dotýka sociálnych politík, alebo by mohla byť interpretovaná v neprospech osôb špecifickej vekovej skupiny, pohlavia, alebo určitých etnických, socio-ekonomických alebo iných skupín. Pri publikovaní výskumných správ nikdy nezatajujú údaje, ktoré nepotvrdzujú ich zistenia a uznávajú existenciu alternatívnych hypotéz a vysvetlených zistení. Vopred si so všetkými príslušnými osobami a inštitúciami vyjasňujú predstavy o šírení a využití údajov z výskumu. Minimalizujú zásahy do prostredia a podmienok, v ktorých sa vykonáva zber výskumných údajov.

PRINCÍP 2

ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Udržiavanie vysokej úrovne odbornej spôsobilosti je zodpovednosťou všetkých psychoterapeutov v záujme verejnosti a aj v záujme ich profesie ako celku. Psychoterapeuti uznávajú, že ich odborná spôsobilosť má hranice a uvedomujú si obmedzenia metód, ktoré používajú. Poskytujú len také služby a používajú len tie metódy, ku ktorým majú kvalifikáciu získanú vzdelaním a skúsenosťami. V oblastiach, v ktorých doposiaľ neexistujú uznávané štandardy, prijímajú psychoterapeuti všetky opatrenia nevyhnutné na ochranu blaha klientov. Psychoterapeuti sledujú najnovšie poznatky v oblasti zdravotníctva a vedecké a odborné informácie, vzťahujúce sa na služby, ktoré poskytujú.

PRINCÍP 2.A

Psychoterapeuti dôkladne preukazujú svoju odbornú spôsobilosť, vzdelanie, výcviky a skúsenosti. Svoju odbornú kvalifikáciu a vzdelanie preukazujú len titulmi alebo certifikátmi získanými z uznávaných vzdelávacích inštitúcií. Na svojej individuálnej úrovni zabezpečujú riadne napĺňanie minimálnych odborných štandardov stanovených pre psychoterapeutický smer existenciálna analýza a logoterapia. Vážia si iné zdroje vzdelávania, výcvikov a skúseností, ktoré získali.

PRINCÍP 2.B

Ako praktizujúci odborníci, učitelia alebo lektori, si psychoterapeuti plnia svoje povinnosti na základe starostlivej prípravy a vlastnej pripravenosti tak, aby ich práca dosahovala najvyšší štandard a to, čo komunikujú, bolo presné, aktuálne a relevantné.

PRINCÍP 2.C

Psychoterapeuti uznávajú potrebu neustáleho vzdelávania sa a osobného rastu a sú otvorení novým postupom a zmenám v očakávaniach a hodnotách, ku ktorým dochádza v priebehu času.

PRINCÍP 2.D

Psychoterapeuti si uvedomujú odlišnosti medzi ľuďmi, najmä tie, ktoré sa spájajú s vekom, pohlavím, socio-ekonomickým postavením a etnickou príslušnosťou alebo so špeciálnymi potrebami tých, ktorí sú špecificky znevýhodnení. Pre prácu so všetkými takýmito osobami majú psychoterapeuti získať vhodný výcvik, skúsenosti alebo vedenie, a tým zabezpečiť poskytovanie odbornej a primeranej služby.

PRINCÍP 2.E

Psychoterapeuti zodpovední za rozhodnutia týkajúce sa jednotlivcov alebo postupov založených na výsledkoch testov rozumejú metódam merania v oblasti psychológie a vzdelávania, problémom súvisiacim s validitou a tiež výskumu testovacích metód.

PRINCÍP 2.F

Psychoterapeuti chápu, že osobné problémy a konflikty môžu byť prekážkou v účinnosti ich odbornej práce. V súlade s tým sa zdržia vykonávania akejkoľvek činnosti, pri ktorej by ich osobné problémy mohli viesť k nenáležitému výkonu alebo by mohli poškodiť ich klientov, kolegov, študentov alebo účastníkov výskumu. Ak sú do takýchto aktivít zapojení a pri tom si uvedomia svoje osobné problémy, vyhľadajú odbornú pomoc na určenie toho, či by mali prerušiť, ukončiť alebo obmedziť rozsah svojich odborných aktivít.

PRINCÍP 2.G

Psychoterapeuti vstupujúci do nových oblastí odbornej činnosti majú mať ukončené všetky výcviky a spĺňať všetky odborné požiadavky pre danú oblasť činnosti predtým, ako ju začnú vykonávať v praxi a zabezpečia, aby ich činnosť v novej oblasti bola na najvyššej možnej úrovni. Rovnako zabezpečia, aby nedošlo k oslabeniu, nejasnostiam alebo rozporu s ich bežnou činnosťou.

PRINCÍP 3

MORÁLNE A PRÁVNE NORMY

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Morálne a etické normy správania sa psychoterapeutov sú ich osobnou záležitosťou rovnako ako je to v prípade ostatných občanov, s výnimkou situácií, v ktorých by mohli ohroziť plnenie ich pracovných povinností, alebo znížiť dôveru verejnosti v psychoterapiu a psychoterapeutov. V súvislosti s ich vlastným správaním, psychoterapeuti citlivo vnímajú prevažujúce spoločenské normy a tiež možný dopad na ich prácu, ktorý by mohlo mať prispôbenie sa týmto normám alebo odklon od nich. Psychoterapeuti si rovnako uvedomujú možný dopad svojho verejného vystupovania na výkon odborných povinností ich kolegov.

PRINCÍP 3.A

Ako odborníci konajú psychoterapeuti v súlade s princípmi, normami a predpismi SLEA Slovensko, svojho inštitútu alebo asociácie, ktoré sa týkajú vykonávania ich praxe. Psychoterapeuti taktiež dodržiavajú príslušné zákony a nariadenia prijaté vládou. Ako odborníkom im záleží na tom, aby vznikali také právne predpisy a pravidlá zákonného charakteru, ktoré najlepšie slúžia verejnému záujmu, a preto sa usilujú o zmenu existujúcich predpisov, ktoré nie sú vo verejnom záujme.

PRINCÍP 3.B

Ako zamestnanci alebo zamestnávateľa sa psychoterapeuti nezúčastňujú, ani nepodporujú akékoľvek praktiky, ktoré sú nehumánne, alebo vedú k nezákonnému alebo neoprávnenému konaniu. Takéto praktiky zahŕňajú, ale neobmedzujú sa na tie, ktoré sa týkajú uplatňovania výhrad k rase, veku, rodu, sexuálnej preferencii, náboženskému vyznaniu alebo národnosti pri vykonávaní praxe, pri prijímaní nových zamestnancov, pri udeľovaní povýšenia alebo vo vzdelávaní.

PRINCÍP 3.C

Vo svojej odbornej roly sa psychoterapeuti vyhýbajú akémukoľvek konaniu, ktoré porušuje alebo znevažuje ľudské, zákonné a občianske práva klientov alebo iných osôb, ktorých sa to môže týkať.

PRINCÍP 3.D

Ako odborníci vykonávajúci prax, ako učelia, lektori a výskumníci, si psychoterapeuti uvedomujú skutočnosť, že ich osobné hodnoty môžu ovplyvňovať spôsob komunikácie, používanie metód, výber a prezentáciu názorov alebo materiálov a povahu alebo realizáciu výskumu. Pri témach, ktoré môžu spôsobiť pohoršenie, uznávajú a rešpektujú odlišnosť postojov a citlivosť na takéto témy, ktorá sa môže ukázať na strane klientov, študentov, frekventantov výcvikov alebo účastníkov výskumu.

PRINCÍP 4

DÔVERNOSŤ INFORMÁCIÍ

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Prvoradou povinnosťou psychoterapeutov je rešpektovať dôvernosť informácií získaných od klientov počas výkonu psychoterapie. Takéto informácie psychoterapeuti zverejnia tretím osobám len so súhlasom dotknutej osoby (prípadne so súhlasom jej zákonného zástupcu), s výnimkou tých situácií, v ktorých by nezverejnenie informácií pravdepodobne viedlo k zjavnému ohrozeniu danej osoby alebo druhých. Psychoterapeuti svojich klientov informujú o zákonných obmedzeniach rešpektovania dôvernosti informácií. Súhlas so zverejnením informácií tretím osobám sa zvyčajne získava od dotknutej osoby v písomnej forme.

PRINCÍP 4.A

Informácie získané v klinickom alebo poradenskom vzťahu, alebo vyhodnocovanie údajov týkajúcich sa detí, študentov, zamestnancov a iných osôb, psychoterapeuti zdieľajú len pre pracovné účely a len s osobami, ktoré sú jednoznačne na konkrétnom prípade zainteresované. V písomných a ústnych správach sa uvádzajú len údaje, ktoré sú podstatné pre účely vypracovania posudkov a odporúčaní. Psychoterapeuti vynakladajú všetko úsilie, aby zabránili neprimeranému zásahu do súkromia osôb.

PRINCÍP 4.B

Psychoterapeuti, ktorí získané osobné údaje druhých osôb prezentujú v rámci svojej odbornej práce v písomnej forme, vo forme prednášok alebo na iných verejných fórach, buď vopred získajú súhlas dotknutých osôb na ich zverejnenie, alebo náležite pozmenia všetky identifikačné údaje.

PRINCÍP 4.C

Psychoterapeuti prijímajú opatrenia na zachovanie dôvernosti v zmysle uschovávanía a likvidácie záznamov o klientoch, a tiež pre prípad svojej neprítomnosti.

PRINCÍP 4.D

Pri práci s maloletými deťmi alebo inými osobami, ktoré nie sú schopné poskytnúť dobrovoľný a informovaný súhlas, venujú psychoterapeuti zvláštnu pozornosť ochrane najlepšieho záujmu týchto osôb, získajú pre prácu informovaný súhlas

zákonného zástupcu takejto osoby a primeraným spôsobom konzultujú údaje o týchto osobách s tretími osobami.

PRINCÍP 5

BLAHO KLIENTA

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Psychoterapeuti si ctia integritu a chránia blaho ľudí a skupín osôb, s ktorými pracujú. Keď medzi klientmi psychoterapeuta a jeho zamestnávateľom dôjde ku konfliktu záujmov, psychoterapeuti objasnia povahu a smerovanie svojej lojality a zodpovedností a všetky zainteresované strany informujú o svojich záväzkoch. Psychoterapeuti plne informujú klientov o účele a charaktere akéhokoľvek postupu posudzovania, liečby, vzdelávania alebo výcviku a otvorene pomenujú skutočnosť, že klienti, študenti, frekventanti výcviku alebo účastníci výskumu majú slobodu voľby v zmysle ich účasti na konkrétnych aktivitách. Nútenie ľudí k účasti na aktivitách alebo k zotrvaní v terapii je neetické a považuje sa za porušenie etického kódexu psychoterapeuta.

PRINCÍP 5.A

Psychoterapeuti sú si neustále vedomí svojich vlastných potrieb a svojej potenciálne vplyvnej pozícii voči osobám ako sú klienti, študenti, frekventanti výcvikov a podriadení. Vyhýbajú sa zneužitiu dôvery a vzťahu závislosti, ktorý k nim títo ľudia majú. Psychoterapeuti vynakladajú všetku snahu, aby sa vyhli duálnym vzťahom, ktoré by mohli narušiť ich odborný názor alebo zvýšiť riziko využívania. Príklady takýchto duálnych vzťahov zahŕňajú, ale neobmedzujú sa na: odbornú starostlivosť o zamestnancov, študentov, osôb pracujúcich pod ich supervíziou, blízkych priateľov alebo príbuzných alebo výskum realizovaný s týmito osobami. Sexuálne intímnosti s osobami ako sú klienti, študenti, frekventanti výcviku alebo účastníci výskumu sa považujú za závažné porušenie etického kódexu psychoterapeuta.

PRINCÍP 5.B

Keď psychoterapeut súhlasí s poskytnutím služieb klientovi na požiadanie tretej strany, je jeho zodpovednosťou, aby si vyjasnil povahu vzťahov so všetkými zainteresovanými stranami.

PRINCÍP 5.C

V prípade, že požiadavky akejkoľvek organizácie od psychoterapeutov vyžadujú, aby porušili tieto alebo iné etické princípy, psychoterapeuti vysvetlia povahu rozporu medzi požiadavkami organizácie a etickými princípmi. Informujú všetky zainteresované strany o svojej zodpovednosti voči etickým princípom, ktorú ako psychoterapeuti majú, a podniknú náležité kroky.

PRINCÍP 5.D

Psychoterapeuti si vopred dohodnú finančné záležitosti so svojimi klientmi, študentmi, frekventantmi výcvikov alebo účastníkmi výskumu tak, aby chránili záujmy

týchto osôb a aby im tieto osoby jednoznačne porozumeli. Psychoterapeuti nedávajú, ani neprijímajú finančnú odmenu za odporúčenie klientov do odbornej starostlivosti. Časť svojich služieb poskytujú za malú alebo žiadnu finančnú odmenu.

PRINCÍP 5.E

Psychoterapeuti ukončia klinický alebo poradenský vzťah hneď ako je zjavné, že klient zo vzťahu nemá úžitok alebo kedykoľvek, keď o to klient požiada. Klientovi ponúknu pomoc s hľadaním alternatívnej pomoci.

PRINCÍP 6

PRACOVNÉ VZŤAHY

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Psychoterapeuti konajú s náležitým ohľadom na potreby, špecifickú odbornosť a požiadavky svojich kolegov v oblasti psychoterapie, psychológie, medicíny a iných profesií. Rešpektujú výsady a povinnosti inštitúcií alebo organizácií, v ktorých sú ich kolegovia združení.

PRINCÍP 6.A

Psychoterapeuti rozumejú rozsahu odbornosti príbuzných profesií. Naplno využívajú všetky odborné, technické a administratívne zdroje, ktoré slúžia záujmu klientov. Absencia formálnych vzťahov s inými odborníkmi nezbavuje psychoterapeutov zodpovednosti za zabezpečenie najlepších možných odborných služieb pre klientov, ani povinnosti konať uvážlivo, s odhodlaním a taktom v prípade hľadania doplnkovej alebo alternatívnej starostlivosti, ktorú klienti potrebujú.

PRINCÍP 6.B

Psychoterapeuti poznajú a berú do úvahy tradície a spôsoby iných profesijných skupín, s ktorými pracujú, a plne s takými skupinami spolupracujú. Ak osoba prijíma podobné služby zo strany iného odborníka, psychoterapeut starostlivo zváži takýto pracovný vzťah a pokračuje v práci s klientom obozretne a citlivo vo vzťahu k terapeutickým témam a tiež vo vzťahu k blahu klienta. Psychoterapeut o týchto záležitostiach diskutuje s klientom s cieľom minimalizovať riziko nedorozumení a konfliktu a usiluje sa, pokiaľ je to možné, zachovať jasné a dohodnuté vzťahy s inými zainteresovanými odborníkmi.

PRINCÍP 6.C

Psychoterapeuti, ktorí zamestnávajú alebo supervidujú iných odborníkov alebo odborníkov vo výcviku, prijímajú povinnosť napomáhať ďalšiemu odbornému rastu týchto jednotlivcov a robia kroky na to, aby zabezpečili ich odbornú spôsobilosť. Poskytujú vhodné podmienky na prácu, včasné hodnotenie, konštruktívne konzultácie a príležitosti na získanie skúseností.

PRINCÍP 6.D

Psychoterapeuti nezneužívajú sexuálne alebo inak svoje pracovné vzťahy s klientmi, osobami pracujúcimi pod ich supervíziou, študentmi, zamestnancami alebo účastníkmi výskumu. Psychoterapeuti nepodporujú, ani sa nedopúšťajú sexuálneho obťažovania. Sexuálne obťažovanie je definované ako zámerné alebo opakované poznámky, gestá alebo fyzický kontakt sexuálnej povahy, ktoré si ich prijímateľ neželá.

PRINCÍP 6.E

Keď majú psychoterapeuti vedomosť o porušovaní etiky iným psychoterapeutom, pokúsia sa neformálne tento problém riešiť tým, že daného psychoterapeuta upozornia na jeho správanie, pokiaľ sa im to zdá vhodné. Ak je takéto neprofesionálne správanie menej závažné a/alebo sa javí ako dôsledok necitlivosti, neznalosti alebo neskúsenosti, je neformálne riešenie zvyčajne primerané. Takéto neformálne pokusy o nápravu robia psychoterapeuti s ohľadom na prítomné otázky dôvernosti informácií. Ak sa dané porušenie etiky nejaví byť prístupné neformálnemu riešeniu, alebo je závažnejšieho charakteru, psychoterapeuti na takéto správanie upozornia náležitú inštitúciu, asociáciu alebo výbor pre pracovnú etiku a profesionálne správanie.

PRINCÍP 6.F

Autorstvo publikácií sa priznáva tým, ktorí prispeli do publikácie, a to pomerne k ich odbornému príspevku. Hlavné príspevky do publikácie odborného charakteru, ktoré boli vypracované viacerými osobami pre ten istý projekt sú uznané formou spoločného autorstva, pri čom osoba, ktorá bola kľúčovým prispievateľom sa uvádza ako prvá. Odborné príspevky menšieho rozsahu a významu a rozsiahlu administratívnu alebo inú, nie odbornú pomoc je možné uviesť v poznámkach pod čiarou alebo v úvode publikácie. Poďakovanie formou špecifických citácií sa uvádza v prípade publikovaných, aj nepublikovaných zdrojov, ktoré mali priamy vplyv na výskum, napísanie príspevku alebo publikácie. Psychoterapeuti, ktorí zostavujú a pripravujú na vydanie texty iných osôb, vydajú takýto materiál v mene pôvodnej skupiny autorov, a ak je to vhodné, seba uvedú ako zostavovateľa alebo editora. Zverejňujú sa mená všetkých prispievateľov.

PRINCÍP 6.G

Pri realizácii výskumu v inštitúciách alebo organizáciách, psychoterapeuti zabezpečia náležitú autorizáciu realizácie takéhoto výskumu. Uvedomujú si svoju povinnosť voči budúcim výskumníkom a zabezpečia, aby hosťiteľská inštitúcia dostala dostatočné informácie o výskume a aby bolo riadne uznané jej príspevie do výskumu.

PRINCÍP 7

VEREJNÉ OZNAMY

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Účelom verejných oznamov o službách, inzercie a propagácie psychoterapeutov je pomôcť verejnosti utvárať si informovaný názor a robiť informovanú voľbu. Psychoterapeuti presne a objektívne uvádzajú svoju odbornú kvalifikáciu, členstvo v

združeních a organizáciách a svoju pozíciu, ako aj informácie o inštitúcií alebo organizácii, s ktorou sú psychoterapeuti alebo ich verejný oznam spojení. Vo verejných oznamoch poskytujúcich psychoterapeutické informácie alebo odborný názor, alebo tých, ktoré uvádzajú informácie o dostupnosti istých metód, produktov, publikácií a služieb, psychoterapeuti svoje vyhlásenia opierajú o všeobecne prijateľné zistenia a metódy s úplným uznaním toho, že tieto dôkazy majú obmedzenia a sú neisté.

PRINCÍP 7.A

Pri oznamovaní alebo inzercii odborných služieb môžu psychoterapeuti uvádzať nasledujúce informácie popisujúce poskytovateľa a poskytované služby: meno; najvyšší príslušný akademický titul alebo certifikát o ukončení výcviku vydaný akreditovanou inštitúciou; dátum; typ; členstvo v psychoterapeutickej organizácii a v odborne príslušných alebo príbuzných orgánoch; adresu; telefónne číslo; ordinačné hodiny; stručný zoznam ponúkaných psychologických služieb; vhodné uvedenie informácií o poplatkoch za služby; cudzie jazyky, ktoré psychoterapeut ovláda; informácie o zdravotných poisťovniach alebo poplatkoch tretej strane a iné stručné a vecné informácie. Môžu byť uvedené aj ďalšie dôležité zákaznícke informácie, pokiaľ ich nezakazujú iné časti týchto etických princípov.

PRINCÍP 7.B

Pri oznamovaní alebo inzercii o dostupnosti psychoterapeutických služieb alebo publikácií, psychoterapeuti neuvádzajú svoju príslušnosť k žiadnej organizácii spôsobom, ktorý by mylne naznačoval sponzorstvo alebo certifikáciu touto organizáciou. Napríklad, psychoterapeuti konkrétne neuvádzajú európske a národné registrácie alebo svoju pozíciu v inštitúciách a asociáciách takým spôsobom, ktorý by naznačoval, že táto pozícia znamená nejakú špeciálnu odbornú spôsobilosť alebo kvalifikáciu. Verejné oznamy zahŕňajú, ale neobmedzujú sa na komunikáciu prostredníctvom časopisov, kníh, zoznamov a adresárov, internetu, televízie, rádia alebo filmu. Verejné oznamy nemajú obsahovať: (i) nepravdivé, podvodné, zavádzajúce, klamlivé alebo neférové informácie; (ii) dezinterpretácie faktov alebo informácie, ktoré môžu byť zavádzajúce alebo klamlivé pretože v kontexte iba čiastočne odhaľujú dôležité skutočnosti; (iii) svedectvá pacientov o kvalite psychoterapeutických služieb alebo produktov; (iv) vyhlásenia, ktorých účelom je, alebo ktoré môžu viesť k navodeniu neopodstatnených očakávaní dosiahnutia pozitívnych výsledkov; (v) informácie, ktoré naznačujú nezvyčajné, jedinečné alebo výnimočné schopnosti terapeuta; (vi) informácie, ktorých účelom je, alebo ktoré by mohli oslovovať strachy, úzkosti alebo emócie klientov v súvislosti s možnými dôsledkami toho, ak pre seba nezabezpečia ponúkané služby; (vii) informácie týkajúce sa porovnávania žiadanosti ponúkaných služieb; (viii) vyjadrenia smerujúce k priamemu náboru klientov.

PRINCÍP 7.C

Psychoterapeuti neponúkajú finančnú kompenzáciu a nedávajú nič hodnotné predstaviteľom médií (tlač, rádio, televízia alebo iné komunikačné médiá) v očakávaní inzercie svojich služieb v správach alebo ako odmenu za takúto inzerciu. Platená inzercia musí byť identifikovaná ako taká, pokiaľ nie je z kontextu zrejmé, že ide o platenú inzerciu. Pri reklame v rádiu alebo televízií, musí existovať vopred natočený reklamný spot a musí byť do vysielania schválený psychoterapeutom. Psychoterapeut si uchováva kópie inzerátov a vysielaných reklamných spotov.

PRINCÍP 7.D

Oznamy alebo inzercia o "skupinách zameraných na osobný rast", o stretnutiach špecifických záujmových skupín, kurzoch, klinikách, výcvikoch a agentúrach jasne formulujú ich účel a jasne popisujú skúsenosti alebo výcvik, ktorý bude poskytnutý. Primerane sa špecifikujú požiadavky na vzdelanie, výcvik a skúsenosti začínajúcich členov skupín a sú k dispozícii pred začatím skupiny, výcviku alebo poskytovania služby. Rovnako je vopred k dispozícii jasný oznam o poplatkoch a akýchkoľvek zmluvných záväzkoch.

PRINCÍP 7.E

Psychoterapeuti prepojení na oblasť výskumu alebo propagáciu psychoterapeutických metód, produktov, kníh alebo podobných produktov ponúkaných na komerčný predaj vynaložia primerané úsilie na to, aby zabezpečili zverejnenie takýchto oznamov alebo inzercie profesionálnym, vedecky prijateľným, etickým a fakticky informačným spôsobom.

PRINCÍP 7.F

Psychoterapeuti neparticipujú, za účelom osobného zisku, na reklame alebo inzercii, ktorá verejnosti odporúča nákup alebo používanie patentovaných produktov a služieb alebo produktov a služieb z jediného zdroja vtedy, keď je takáto ich participácia založená výlučne na tom, že sa identifikujú ako psychoterapeuti.

PRINCÍP 7.G

Psychoterapeuti prezentujú vedu a umenie psychoterapie a ponúkajú svoje služby férovo a presne; vyhýbajú sa dezinterpretácii spôsobenej senzaciečtivosťou, zveličovaním a povrchnosťou. Psychoterapeuti sa riadia svojou prvotnou povinnosťou, ktorou je pomôcť verejnosti vo formovaní názorov a volieb.

PRINCÍP 7.H

Ako učitelia, psychoterapeuti zabezpečia, aby boli informácie v katalógoch a popisoch výcvikov presné a nezavádzajúce, zvlášť v súvislosti s preberanými témami, postupmi pri vyhodnocovaní dosiahnutého pokroku a povahou skúseností, ktoré v kurze alebo výcviku účastníci nadobudnú. Oznamy, brožúry alebo inzercia popisujúca workshopy, semináre alebo iné vzdelávacie programy presne uvádzajú pre koho sú určené, ako aj požiadavky účasti na nich, ciele vzdelávacej aktivity a povahu materiálov, ktoré budú preberané. Takéto oznamy tiež presne uvádzajú vzdelanie, výcviky a skúsenosti psychoterapeutov, ktorí aktivitu vedú, a všetky príslušné poplatky.

PRINCÍP 7.I

Verejné oznamy alebo inzercia ponúkajúca účasť na výskume, pri ktorej sa ako motivácia uvádza ponuka klinických alebo odborných služieb, jasne popisujú povahu ponúkaných služieb, ako aj ich cenu a iné záväzky, ktoré by mali účastníci výskumu prijať.

PRINCÍP 7.J

Psychoterapeut prijíma záväzok upozorniť iných, ak prezentujú odbornú kvalifikáciu psychoterapeuta alebo informácie o produktoch a službách spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s týmito etickými princípmi o tejto skutočnosti.

PRINCÍP 7.K

Individuálne diagnostické a terapeutické služby sa poskytujú len v kontexte pracovného psychoterapeutického vzťahu. Keď sa osobné rady poskytujú v rámci verejných prednášok alebo ukážok práce, prostredníctvom článkov v novinách a časopisoch, programov v rádiu a televízii, e-mailom alebo cez podobné médiá, psychoterapeut využíva najnovšie poznatky a uplatňuje najvyššiu úroveň odborného úsudku.

PRINCÍP 7.L

Produkty, ktoré sa popisujú alebo prezentujú prostredníctvom verejných prednášok alebo ukážok práce, článkov v novinách a časopisoch, programov v rádiu a televízii, e-mailoch alebo iných podobných médií, majú napĺňať rovnaké uznávané štandardy, aké existujú pre produkty používané v kontexte pracovného vzťahu.

PRINCÍP 8

DIAGNOSTICKÉ POSTUPY

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Pri vývoji, publikovaní a používaní psychoterapeutických alebo psychologických diagnostických postupov, sa psychoterapeuti v plnej miere usilujú o podporu blaha a záujmov klienta. Chránia klienta pred zneužitím výsledkov diagnostického vyšetrenia. Rešpektujú právo klienta poznať výsledky testov; interpretácie, ktoré z nich vzišli; a odôvodnenie záverov a odporúčaní. Psychoterapeuti sa v plnej miere snažia o zachovanie bezpečnosti testov a iných postupov vyšetrenia v rámci zákonných ustanovení. Usilujú sa o zabezpečenie riadneho používania diagnostických postupov inými.

PRINCÍP 8.A

Pri používaní diagnostických metód psychoterapeuti rešpektujú právo klientov na úplné vysvetlenie povahy a účelu týchto metód jazykom, ktorý je pre klientov zrozumiteľný, pokiaľ nebola vopred dohodnutá výnimka z uplatnenia si tohto práva klientom. Keď je potrebné, aby takéto vysvetlenie poskytli iné osoby, psychoterapeut určí postup, ktorým sa zabezpečí primeranosť ich vysvetlenia.

PRINCÍP 8.B

Psychoterapeuti, ktorí sú zodpovední za rozvoj a štandardizáciu psychologických testov a iných diagnostických metód používajú uznávané vedecké postupy a sledujú príslušné štandardy Európskej asociácie pre psychoterapiu a národné, inštitucionálne alebo organizačné štandardy.

PRINCÍP 8.C

Pri podávaní správ o výsledkoch diagnostického vyšetrenia psychoterapeuti uvedú akékoľvek výhrady v súvislosti s jeho validitou alebo reliabilitou v dôsledku okolností vyšetrenia alebo neprimeranosti noriem diagnostických testov pre testovanú osobu. Psychoterapeuti sa snažia zabezpečiť, aby výsledky diagnostického vyšetrenia a ich interpretácie neboli zneužitými inými osobami.

PRINCÍP 8.D

Psychoterapeuti uznávajú, že výsledky diagnostického vyšetrenia sa môžu stať prekonanými a nemusia reprezentovať úplný obraz o testovanej osobe. V plnej miere sa snažia vyhnúť a predchádzať nesprávnemu používaniu zastaraných metód alebo neúplným vyšetreniam.

PRINCÍP 8.E

Psychoterapeuti, ktorí poskytujú služby bodovania a interpretácie výsledkov testov sú schopní predložiť náležité doklady k validite programov a postupov používaných pri formovaní takýchto interpretácií. Verejná ponuka takýchto interpretačných služieb sa považuje za konzultáciu medzi odborníkmi. Psychoterapeuti sa v plnej miere snažia vyhnúť zneužitiu správ z výsledkov testov.

PRINCÍP 8.F

Psychoterapeuti nepodporujú, ani nepodnecujú používanie psychoterapeutických alebo psychologických diagnostických postupov v rámci vyučovania, sponzorstva alebo supervízie osobami, ktoré nemajú dostatočnú kvalifikáciu alebo zaškolenie.

PRINCÍP 9

VÝSKUM

VŠEOBECNÝ PRINCÍP

Rozhodnutie robiť výskum je rozhodnutím, ktoré robia jednotliví terapeuti na základe uváženeho posúdenia toho, ako môžu najlepšie prispieť k humanitným vedám a k blahu ľudí. Keď psychoterapeut urobí rozhodnutie realizovať výskum, zvažuje rôzne spôsoby investovania energie a zdrojov výskumu. Na základe takéhoto uváženia realizuje psychoterapeut výskum s ohľadom a so záujmom o zachovanie ľudskej dôstojnosti a o blaho účastníkov výskumu a zároveň vníma odborné štandardy, ktorými sa riadi realizácia výskumu, ktorého účastníkmi sú ľudia.

PRINCÍP 9.A

Pri plánovaní výskumnej štúdie nesie psychoterapeut, ktorý realizuje výskum (výskumník), zodpovednosť za starostlivé vyhodnotenie jej prijateľnosti z etického hľadiska. Ak porovnávanie vedeckých a ľudských hodnôt naznačuje porušenie niektorého z etických princípov, výskumník má vážny záväzok vyhľadať radu v otázkach etiky a riadiť sa striktnými opatreniami na ochranu práv účastníkov výskumu.

PRINCÍP 9.B

Základnou etickou otázkou výskumníka v plánovanom výskume je posúdenie toho, či podľa uznávaných štandardov, niektorý z účastníkov výskumu bude "rizikovým subjektom" alebo "subjektom s minimálnou mierou rizika".

PRINCÍP 9.C

Výskumník má vždy zodpovednosť za zabezpečenie a dodržiavanie etických princípov pri realizácii výskumu. Je zodpovedný aj za etické zaobchádzanie s účastníkmi výskumu zo strany spolupracovníkov na výskume, asistentov výskumu, študentov a zamestnancov, ktorí majú aj sami podobnú povinnosť.

PRINCÍP 9.D

Okrem výskumu s minimálnou mierou rizika, výskumník s účastníkmi výskumu uzavrie jasnú a férovú dohodu, ktorá vysvetľuje záväzky a zodpovednosti oboch strán pred samotnou účasťou na výskume. Výskumník má povinnosť ctiť všetky sľuby a záväzky obsiahnuté v tejto dohode. Výskumník informuje účastníkov o všetkých aspektoch výskumu, od ktorých sa dá logicky očakávať, že ovplyvnia ochotu účastníkov zúčastniť sa ho, a vysvetlí všetky ostatné aspekty výskumu, na ktoré sa účastníci budú pýtať. V prípade, ak nedôjde k úplnému odhaleniu všetkých aspektov výskumu pred získaním informovaného súhlasu účastníkov výskumu, je potrebné prijať ďalšie opatrenia na ochranu ich blaha a dôstojnosti. Výskum s deťmi alebo účastníkmi, ktorí majú hendikep obmedzujúci ich schopnosť porozumieť alebo komunikovať, si vyžaduje špeciálne postupy pri prijímaní opatrení na ich ochranu.

PRINCÍP 9.E

Metodologické požiadavky výskumu môžu navodiť dojem, že zatajenie informácií alebo klamlivé informácie sú nevyhnutné. Pred realizáciou takéhoto výskumu preberá výskumník špecifickú zodpovednosť za to, že: (i) určí, či potenciálna vedecká, vzdelávacia alebo implikovaná hodnota výskumu odôvodňuje použitie takýchto techník, (ii) stanoví, či sú k dispozícii alternatívne postupy, ktoré nevyužívajú zatajovanie a podávanie klamlivých informácií a (iii) zabezpečí, aby bolo účastníkom čo najskôr poskytnuté dostačujúce vysvetlenie. Existuje predpoklad nepoužívať takéto techniky.

PRINCÍP 9.F

Výskumník rešpektuje slobodu jednotlivca odmietnuť účasť na výskume alebo z neho kedykoľvek odísť. Povinnosť chrániť túto slobodu vyžaduje starostlivé zvažovanie vtedy, keď je výskumník pre účastníka výskumu autoritou alebo vplyvnou osobou. Pozícia autority zahŕňa, ale neobmedzuje sa na situácie, v ktorých účasť na výskume vyplýva z pracovných povinností účastníka, alebo v ktorých je účastník výskumu študentom, klientom alebo zamestnancom výskumníka. Práva jednotlivca sú nadradené potrebám výskumníka ukončiť výskum.

PRINCÍP 9.G

Výskumník chráni účastníkov výskumu pred fyzickým a psychickým nepohodlím, ujmom a nebezpečenstvom, ktoré môžu vyplynúť z výskumných postupov. Ak existuje riziko takýchto dôsledkov, výskumník o ňom účastníkov výskumu informuje. Výskumné postupy, ktoré môžu viesť k vážnej alebo pretrvávajúcej ujme účastníkov výskumu sa nepoužívajú, jedine v prípadoch, keby ich nepoužitie mohlo účastníka výskumu vystaviť riziku ešte väčšej ujmy, alebo vtedy, keď má výskum potenciálne veľmi významný prínos. V takom prípade je nutné získať plne informovaný a dobrovoľný súhlas každého účastníka výskumu. Účastníci výskumu by mali byť informovaní o tom, ako môžu kontaktovať výskumníka v primeranom časovom období po účasti na výskume v prípade, že sa u nich objaví stres, potenciálna ujma alebo budú mať s týmto súvisiace otázky alebo obavy. Súhlas získaný od účastníkov neobmedzuje ich zákonné práva, a ani neznižuje zákonné zodpovednosti výskumníka.

PRINCÍP 9.H

Po zozbieraní údajov poskytne výskumník účastníkovi výskumu informácie o povahe výskumnej štúdie a snaží sa odstrániť akékoľvek možné nedorozumenia. Tam, kde vedecké alebo humánne hodnoty odôvodňujú odsunutie zverejnenia alebo úplné

nezverejnenie takýchto informácií, vzniká výskumníkovi špeciálna zodpovednosť monitorovať výskum a zabezpečiť, že nebude mať žiaden poškodzujúci dopad na jeho účastníkov.

PRINCÍP 9.I

Ak výskumné postupy vedú k nežiaducim dopadom na jednotlivých účastníkov, má výskumník zodpovednosť zistiť ich príčinu a odstrániť ich, vrátane dlhodobých dopadov.

PRINCÍP 9.J

Informácie získané o účastníkoch výskumu počas jeho realizácie sú dôverné, pokiaľ nebolo vopred dohodnuté inak. Keď existuje možnosť, že by sa k takýmto informáciám mohli dostať ďalšie osoby, výskumník o tejto možnosti hovorí s účastníkmi výskumu a vysvetlí im to v rámci získavania ich informovaného súhlasu. Zároveň im vysvetlí ako plánuje zabezpečiť ochranu dôvernosti informácií.

Tento etický kódex sa z veľkej časti zhoduje s etickým kódexom Európskej asociácie pre psychoterapiu (EAP) prijatým EAP v júli 2002 vo Viedni.

Odsúhlasené Valným zhromaždením členov SLEA Slovensko dňa 22. januára 2021 v Bratislave.